

گالی اله وردیوف و وحدت سلطانزاده، ترجمه عباس نامدار و اعتبار قلی اف، باکو: انتشارات چاشی افلو، ۲۰۰۳، ۵۱۱۱، جلد، ۵۸۴ صفحه.

کتاب حیدر علی اف و شرق که مناسبات جمهوری آذربایجان و جمهوری اسلامی ایران در دهسال گذشته (۱۹۹۳-۲۰۰۳) را مورد بررسی قرار می دهد از سلسله کتابهایی است که به روابط این کشور با کشورهای مشرق زمین می پردازد. کتاب مذکور اطلاعات مفیدی را در زمینه های مختلف روابط دو کشور در دو دوره ۱- ریاست آقای حیدر علی اف بر مجلس عالی جمهوری خودمختار نخجوان و ۲- زمامداری ایشان به عنوان رئیس جمهور آذربایجان، شامل سفرها، ملاقاتها، مصاحبه ها، پیامها، روابط اقتصادی، روابط فرهنگی، علمی، بشر دوستانه، گاه شمار وقایع تاریخی سیاسی بین دو کشور و اسناد تاریخی و قراردادهای تفاهمنامه های منعقد شده بین دو کشور بدست می دهد.

این کتاب به ابتکار وزارت امور خارجه جمهوری آذربایجان و با مساعدت سفارت جمهوری اسلامی ایران در باکو در سال ۲۰۰۲ به زبان آذری چاپ و منتشر گردیده است. جهت استفاده علاقمندان ایرانی و فارسی زبان، این کتاب به همت بخش مطالعات سفارت جمهوری اسلامی ایران در باکو و با همکاری بخش مطبوعات نمایندگی به زبان فارسی ترجمه، ویرایش و تنظیم گردیده و پاره ای از اطلاعات آن به روز شده است.

در بخش اول کتاب حیدرعلی اف و شرق در بحث راجع به سیاست خارجی جمهوری آذربایجان در صفحه ۳۳ چنین می‌خوانیم: «در خط مشی سیاست خارجی جدید حساب شده حیدرعلی اف برقراری و توسعه روابط با کشورهای هم‌مرز و به‌طور کلی با کشورهای اسلامی توجه ویژه‌ای مبذول می‌شود. مشکلات مصنوعی بسیار زیادی در روابط با این کشورها به وجود آمده بود. رویارویی سیاسی-ایدئولوژیک با همسایه نزدیک ما ایران، در نظر نگرفتن شرایط واقعی با ترکیه و اجرای سیاست احساساتی اتحاد قومی کامل تحت عنوان اتحاد ترک، موجب ایجاد خلل در روابط با هر دو کشور دوست می‌شد و بر موضع بین‌المللی جمهوری آذربایجان خلل وارد می‌کرد. به همین دلیل، حیدرعلی اف در اسرع وقت در روابط با هر دو کشور تغییر ایجاد کرد و به منظور برقراری روابط حسن همجواری با آنها براساس موازین و مقررات حقوق بین‌الملل و اصول همکاری مفید متقابل یک خط‌مشی جدید اتخاذ گردید. یکی از جهت‌های مهم همین خط مشی سیاست خارجی را روابط با این کشور و همچنان برقراری مناسبات نزدیک بطور کلی با دنیای اسلام تشکیل می‌داد.»

گفتنی است که گاه‌شمار وقایع تاریخی-سیاسی روابط جمهوری آذربایجان و جمهوری اسلامی ایران از تاریخ ۱۶ آوریل ۱۹۹۱ تا ۶ اوت ۲۰۰۲ به طور منظم و مشروح در پایان کتاب تحریر شده است. همچنین، در بخش اسناد تاریخی کتاب حیدرعلی اف و شرق شاهد متون کامل معاهدات گلستان و ترکمنچای می‌باشیم که اهمیت تاریخی بسیار دارند.

کتاب حاضر کلیه دیدگاهها، موضع‌گیریها و نقطه‌نظرات حیدرعلی اف نسبت به مسائل مختلف روابط دوجانبه با جمهوری اسلامی ایران و مسائل منطقه‌ای طی دهسال گذشته را منعکس نموده است. از اینرو مطالعه آن با توجه به جایگاه ویژه جمهوری آذربایجان در سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران و نقش مهم این کشور در منطقه استراتژیک قفقاز و حوزه نفتخیز خزر، برای مسئولین و دست‌اندرکاران دستگاه سیاست خارجی مفید و حائز اهمیت می‌باشد.